

Działania ORE

- wspieranie realizacji edukacji zdrowotnej
w szkołach

Warszawa, 12.10.2011r.

P o r o z u m i e n i e

o współpracy między
Ministrem Edukacji Narodowej,
Ministrem Zdrowia
i Ministrem Sportu i Turystyki
w sprawie promocji zdrowia i profilaktyki
problemów dzieci i młodzieży z dnia 23
listopada 2009 r.

Wdrażanie Podstawy Programowej Kształcenia Ogólnego w zakresie realizacji edukacji w szkole – zadanie w latach 2010-2012

1. Opracowanie programu kursu dla metodyków ds. wychowania fizycznego oraz nauczycieli konsultantów
2. Przeprowadzenie 60h kursu dla doradców
3. Opracowanie i umieszczenie na stronie ORE elektronicznej wersji poradnika dla dyrektorów szkół i nauczycieli pt. „Organizacja i realizacja edukacji zdrowotnej w szkole”

Poradnik dla dyrektorów szkół i nauczycieli pt. „Organizacja i realizacja edukacji zdrowotnej w szkole”

Część I. Edukacja zdrowotna – zagadnienia ogólne

1. Związki między edukacją i zdrowiem
2. Edukacja zdrowotna dzieci i młodzieży i jej cele
3. Cechy współczesnej edukacji zdrowotnej
4. Miejsce edukacji zdrowotnej w podstawie programowej kształcenia
5. Polityka szkoły w zakresie edukacji zdrowotnej
6. Związki między edukacją zdrowotną a programem wychowawczym i profilaktycznym szkoły
7. Korzystanie z programów edukacyjnych oferowanych szkole przez różne organizacje

Poradnik dla dyrektorów szkół i nauczycieli pt. „Organizacja i realizacja edukacji zdrowotnej w szkole”

Część II. Edukacja zdrowotna na różnych etapach edukacyjnych

*(potrzeby uczniów w zakresie edukacji zdrowotnej oraz analiza
możliwych sposobów realizacji edukacji zdrowotnej na różnych
przedmiotach)*

1. Pierwszy etap edukacyjny – edukacja wczesnoszkolna
2. Drugi etap edukacyjny – klasy IV-VI
3. Trzeci etap edukacyjny – gimnazjum
4. Czwarty etap edukacyjny – szkoły ponadgimnazjalne

Szkoły Promujące Zdrowie

Zadaniem Zespołu ds. Promocji Zdrowia w Szkole jest koordynacja działań polskiej sieci Szkół Promujących Zdrowie.

Obecnie w Polsce jest ok. 2 000 przedszkoli i szkół promujących zdrowie.

Szkoły Promujące Zdrowie

Polska definicja szkoły promującej zdrowie:

Szkoła promująca zdrowie tworzy warunki i podejmuje działania, które sprzyjają:

dobremu samopoczuciu członków społeczności szkolnej,
podejmowaniu przez członków społeczności szkolnej działań
na rzecz zdrowia własnego
i innych ludzi oraz tworzenia zdrowego środowiska.

Szkoły Promujące Zdrowie

Kierunki działań szkół promujących zdrowie w Polsce wytycza 5 standardów, jeden z nich brzmi:

Szkoła prowadzi edukację zdrowotną uczniów i pracowników i dąży do zwiększenia jej skuteczności.

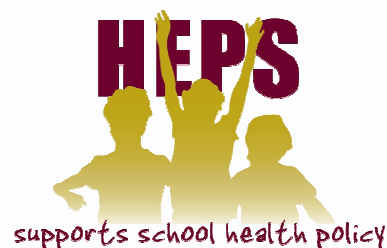
Realizacja edukacji zdrowotnej na wysokim poziomie dla całej społeczności szkolnej jest również warunkiem ubiegania się szkół o Wojewódzki Certyfikat Szkoła Promująca Zdrowie oraz Krajowy Certyfikat Szkoła Promująca Zdrowie.

Projekt HEPS

Zdrowe Odżywianie i Aktywność Fizyczna w Szkołach

Wdrażanie w szkołach w Europie polityki
w zakresie zdrowego żywienia
i aktywności fizycznej

Projekt HEPS

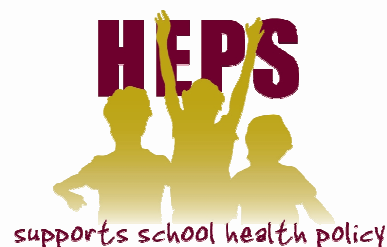
(Healthy Eating and Physical Activity in Schools)

Wdrażanie w szkołach w Europie polityki w zakresie
zdrowego żywienia i aktywności fizycznej (2009-2011).

Projekt finansowany przez UE w ramach
Programu Zdrowia Publicznego,
realizowany w ramach
sieci Szkoły dla Zdrowia w Europie
Schools for Health in Europe
(43 kraje)

www.hepseurope.eu

Inicjatorzy projektu HEPS

(Healthy Eating and Physical Activity in Schools)

Koordynacja: Netherlands Institute for Health Promotion (NIGZ)

Ośrodki współpracujące:

Free University of Brussels, Belgia

Welsh Ministers, Walia

Danish University of Education, Dania

Institute of Child Health, Grecja

University Maastricht, Holandia

NHS Health, Szkocja

Warsaw University, Polska

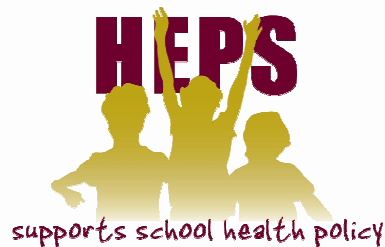
University of Bergen, Norwegia

Leuphana University Lüneburg, Niemcy

National University of Ireland, Galway, Irlandia

Ludwig Boltzman Institute, Austria,

State Environmental Health Centre, Litwa

Dlaczego ważne jest, aby szkoły tworzyły politykę w zakresie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej?

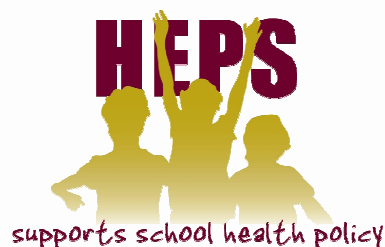
1. Konieczność zaspokajania podstawowych potrzeb biologicznych uczniów

- Uczeń powinien spożywać posiłek co 4 godz.
- Silna potrzeba ruchu u dzieci w młodszym wieku szkolnym, stopniowe zmniejszanie się spontanicznej aktywności fizycznej.

W 2006 r. wśród 15-latków (badania HBSC):

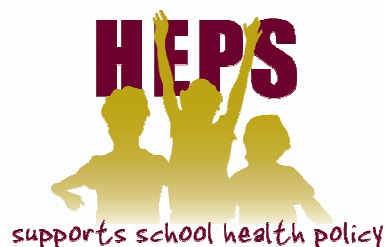
- 28% nie zjadało codziennie śniadania w domu
- 29% nie zjadało żadnego posiłku w szkole
- 55% chłopców i 63% dziewcząt miało niezadowalający poziom aktywności fizycznej.

Mazur i wsp., 2007

Dlaczego ważne jest, aby szkoły tworzyły politykę w zakresie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej?

- 2. Poczucie głodu, pragnienia, zbyt długie unieruchomienie w pozycji siedzącej wpływa negatywnie na samopoczucie, zachowania uczniów i ich dyspozycję do nauki.**
- 3. Organizacja posiłku, zapewnienie uczniom płynów i aktywności fizycznej w czasie pobytu w szkole (także poza lekcjami wychowania fizycznego) oraz odpowiedniej edukacji w tym zakresie jest ważnym elementem działalności opiekuńczej, wychowawczej i dydaktycznej szkoły.**

Dlaczego ważne jest, aby szkoły tworzyły politykę w zakresie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej?

4. Potrzeba włączenia się szkół do działań w zakresie zapobiegania gwałtownie narastającej częstości nadwagi i otyłości u dzieci i młodzieży

EUROPA – częstość nadwagi:

Największa

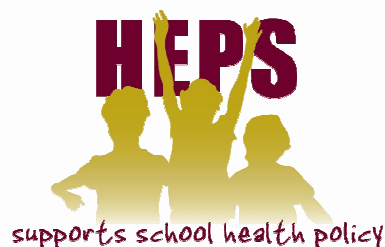
Włochy – 36%
Malta - 35%
Hiszpania - 34%
Portugalia - 32%

Najmniejsza

Rosja – 10%
Słowacja – 12%
Holandia - 12%
Dania - 15%

Polska 18%

Cole i wsp., 2004

Dlaczego ważne jest, aby szkoły tworzyły politykę w zakresie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej?

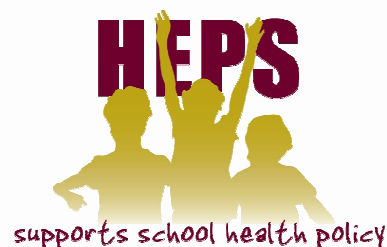
Polska Projekt OLAF – Centrum Zdrowia Dziecka 2007- 09

Badania dzieci i młodzieży w wieku 7-19 lat	N=17 573		
	Nadwaga	Otyłość	Razem
Chłopcy	10%	8%	18%
Dziewczęta	11%	7%	18%

Największe odsetki uczniów z nadwagą:

- w szkołach podstawowych,
- w dużych miastach,
- w rodzinach z jednym dzieckiem,
- w rodzinach o najwyższych dochodach,
- gdy dziecko ma w swoim pokoju komputer i telewizor.

Gurzkowska, Kułaga, 2010

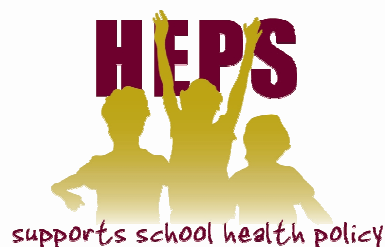

Dlaczego ważne jest, aby szkoły tworzyły politykę w zakresie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej?

Największa %		Najmniejsza %	
Mazowieckie	18,9	Świętokrzyskie	12,6
Lubuskie	17,9	Małopolskie	13,6
Dolnośląskie	17,7	Lubelskie	14,1
Kujawsko-pom.	17,6	Podkarpackie	14,3
Łódzkie	17,1		
Podlaskie	16,4%		

(Koordynator regionalny badań: dr P. Czarnecki
Klinika Nefrologii Dziecięcej AM w Gdańsku)

Gurzkowska i wsp., 2010

Dlaczego ważne jest, aby szkoły tworzyły politykę w zakresie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej?

5. Inne problemy zdrowotne uczniów związane z nieprawidłowym żywieniem i małą aktywnością fizyczną (2006 r. wyniki badań HBSC) – wśród 15-latków:

- 20% dziewcząt o prawidłowej masie ciała odchudza się,
- 18% nastolatków odczuwa bóle pleców w każdym tygodniu, w tym 4% prawie codziennie.

Mazur i wsp., 2007

- Fundamentem projektu jest koncepcja i strategia tworzenia szkoły promującej zdrowie.
- Istotą projektu jest całościowe podejście do zdrowia, budowanie polityki szkoły w zakresie promocji zdrowia (nie działania cząstkowe i akcyjne).

Całościowe podejście do zdrowia w szkole

(whole school approach to health)

- edukacja zdrowotna ukierunkowana na rozwijanie kompetencji do działania i uczestnictwo uczniów,
- branie pod uwagę koncepcji zdrowia uczniów,
- spójna polityka szkoły na rzecz zdrowia,
- tworzenie sprzyjającego zdrowiu środowiska fizycznego i społecznego,
- kształtowanie umiejętności psychospołecznych,
- rozwijanie związków między szkołą, rodzinami i społecznością lokalną,
- efektywne wykorzystanie pracowników medycznych.

Głównymi celami projektu HEPS jest:

- Tworzenie, realizacja i ewaluacja skutecznej polityki krajowej oraz praktyki w zakresie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej w szkołach we wszystkich krajach członkowskich Unii Europejskiej.
- Wspieranie tworzenia i wdrażania w krajach członkowskich programów zdrowego żywienia i aktywności fizycznej, opracowanych na podstawie potwierdzonych faktów (dowodów), z wykorzystaniem podejścia stosowanego w szkole promującej zdrowie.

Podstawy koncepcji projektu HEPS wynikają z:

- Przyjęcia podstawowych **założeń szkoły promującej zdrowie**, w tym zwłaszcza koncepcji całościowego podejścia do zdrowia w szkole.
- Uznania, że spójna **polityka szkoły** w zakresie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej może sprzyjać lepszym wynikom w nauce, podobnie jak działania z zakresu promocji zdrowia.

Pakiet HEPS

- *„Przewodnik HEPS”*
- *„Poradnik orędownictwa na rzecz HEPS”*
- *„Katalog i narzędzie HEPS”*
- *„Narzędzie dla szkół HEPS”*
- *„Podręcznik do szkolenia nauczycieli HEPS”*

W Polsce...

proponuje się podjęcie działań w ramach projektu HEPS, z dostosowaniem go do możliwości i potrzeb naszego kraju, na trzech poziomach: krajowym, wojewódzkim, w sieciach szkół promujących zdrowie.

W czerwcu 2011r. opracowano
Stanowisko Ministrów w sprawie działań
podejmowanych przez szkoły w zakresie
zdrowego żywienia uczniów.

Stanowisko zostało zaakceptowane przez
Ministra Edukacji, Zdrowia oraz Sportu i
Turystyki oraz 8.10.2011 umieszczone
na stronie MEN.

Całościowe podejście szkoły do zdrowego żywienia

- 1. Dostępność zdrowych produktów i napojów
oraz organizacja posiłków**
- 2. Struktura i działania wspierające wdrażanie
polityki szkoły w zakresie zdrowego żywienia**
- 3. Edukacja żywieniowa jako element edukacji
zdrowotnej**
- 4. Aktywna współpraca**

Całościowe podejście do aktywności fizycznej w szkole

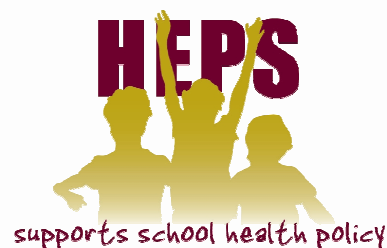
- 1. Infrastruktura do zajęć wychowania fizycznego**
- 2. Organizacja lekcji wychowania fizycznego**
- 3. Aktywność fizyczna w codziennym życiu szkoły**
- 4. Struktura i inne działania dla zwiększenia aktywności fizycznej społeczności szkolnej**
- 5. Współpraca**

Pilotaż w Polsce

„Zdrowie żywienie i ruch w szkole”

W I roku realizacji przewiduje się następujące formy realizacji:

- Projekt pilotażowy w szkołach promujących zdrowie,
- Wspieranie przez wojewódzkich koordynatorów szkół promujących zdrowie w tworzeniu szkolnej polityki z wykorzystaniem pakietu szkolnego HEPS.
- Realizacja projektu pilotażowego w wybranych szkołach:
 - Warszawy,
 - Gdańska.

**Nie tylko mózg dziecka chodzi do szkoły,
ale ono całe.**

M. Kacprzak

Zapraszam do współpracy!

Katarzyna Stępnia
katarzyna.stepniak@ore.edu.pl